

Bruxelles, den 27.6.2016
COM(2016) 424 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Vurdering af gennemførelsen af EU-rammen for de nationale strategier for romaernes
integration og Rådets henstilling om foranstaltninger i medlemsstaterne til effektiv
integration af romaerne – 2016**

{SWD(2016) 209 final}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Vurdering af gennemførelsen af EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration og Rådets henstilling om foranstaltninger i medlemsstaterne til effektiv integration af romaerne – 2016

1. Indledning

Inden for EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration frem til 2020¹ forpligtede medlemsstaterne sig til at udvikle, gennemføre og overvåge strategier² i overensstemmelse med en omfattende evidensbaseret tilgang. Kommissionen vurderer gennemførelsen og aflægger hvert år rapport til Europa-Parlamentet og Rådet. EU-rammen blev understøttet af Rådets henstilling om foranstaltninger i medlemsstaterne til effektiv integration af romaerne³. Ved henstillingen blev rammen udvidet til yderligere områder, og medlemsstaterne blev opfordret til årligt at meddele Kommissionen nye foranstaltninger truffet i medfør af henstillingen og de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af strategierne.

Denne meddelelse omhandler de generelle konklusioner vedrørende fremskridtet med hensyn til gennemførelsen af EU-rammen. Heri gennemgås desuden for første gang de foranstaltninger til integration af romaerne, der er truffet i henhold til Rådets henstilling. I det ledsagende arbejdsdokument præsenteres en vurdering for hvert land, og der sættes fokus på praksis inden for de forskellige temaområder. Der er udarbejdet en detaljeret rapporteringsskabelon med henblik på at lette medlemsstaternes rapportering⁴. Nogle medlemsstater (Frankrig, Tyskland og Slovenien) har valgt at rapportere på anden vis, mens andre (Danmark, Luxembourg og Nederlandene)⁵ ikke har rapporteret om deres foranstaltninger.

2. Kommissionens indsats for at støtte medlemsstaterne

Kommissionen har kædet overvågningen af fremskridtet med hensyn til inklusion af romaerne sammen med sin bredere dagsorden for vækst, Europa 2020. Siden 2012 har de fem medlemsstater med de største romasamfund og de mest presserende udfordringer modtaget **landespecifikke henstillinger** om, hvordan de kan gøre de generelle politikker mere inklusive for romaer. I 2016 har Kommissionens henstillinger fokus på fremme af romabørns deltagelse i almindelig kvalitetsuddannelse⁶. På europæisk plan er retlige, politiske og finansielle instrumenter blevet justeret i forhold til indledningen af den finansielle programmeringsperiode 2014-2020.

---

¹ KOM(2011) 173 endelig, godkendt af stats- og regeringscheferne den 23.-24. juni 2011.

² Udtrykket strategi dækker også integrerede politiske foranstaltninger. Der henvises til medlemsstaterne med følgende forkortelser: AT-Østrig, BE-Belgien, BG-Bulgarien, CY-Cypern, CZ-Tjekkiet, DE-Tyskland, DK-Danmark, EE-Estland, EL-Grækenland, ES-Spanien, FI-Finland, FR-Frankrig, HU-Ungarn, HR-Kroatien, IE-Irland, IT-Italien, LT-Litauen, LU-Luxembourg, LV-Letland, MT-Malta, NL-Nederlandene, PL-Polen, PT-Portugal, RO-Rumænien, SE-Sverige, SI-Slovenien, SK-Slovakiet, UK-Det Forenede Kongerige. MT har ikke en romabefolkning på sit område.

³ EUT C 378 af 24.12.2013, s. 1.

⁴ Arbejdsgruppen vedrørende indikatorer for integration af romaer, som består af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder og har deltagelse af 17 medlemsstater (AT, BE, BG, CZ, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IE, IT, NL, PT, RO, SK og UK), har udviklet rapporteringsrammen i overensstemmelse med strukturen i henstillingen. En ramme for indikatorer for integration af romaer, som kæder foranstaltninger sammen med input og resultater, er endnu ikke færdiggjort.

⁵ NL har fremlagt en kvalitativ undersøgelse om romaernes levevilkår udarbejdet af Erasmus University på foranledning af regeringen. DK stod i en længere periode uden et udpeget nationalt kontaktpunkt for romaer. Et kontaktpunkt blev for nylig udpeget, men der er ikke indgivet en rapport om foranstaltninger truffet i henhold til Rådets henstilling til Kommissionen.

⁶ BG, CZ, HU, RO og SK: http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm.

2.1. Opbygning af kapacitet og fremme af samarbejde

Kommissionen arbejder fortsat for at fremme dialogen blandt medlemsstaterne inden for **netværket af nationale kontaktpunkter for romaer**⁷. Den viderefører også arbejdet i **roma-taskforcen**, som samler relevante afdelinger i Kommissionen, der bidrager til integrationen af romaer i EU. Der gennemføres **bilaterale overvågningsbesøg hos medlemsstaterne**, hvor der gennemføres dybdegående drøftelser mellem Kommissionen, nationale og lokale myndigheder og civilsamfundet samt besøg hos romasamfund.

Den europæiske platform for inklusion af romaer, som samler alle berørte parter på europæisk plan, blev grundlæggende ændret i 2015 med henblik på at opnå en mere deltagerorienteret proces. Det europæiske civilsamfunds paraplyorganisationer, som regelmæssigt er i dialog med Kommissionen, spillede en central rolle i ændringen og forberedelsen af den europæiske platform, som i 2015 havde fokus på samarbejde mellem flere berørte parter og bekæmpelse af forskelsbehandling og fjendtlighed over for romaer.

Kommissionen har forpligtet sig til at støtte medlemsstaterne i deres arbejde med at udvikle **nationale romaplatforme**. Disse platforme bør spille en afgørende rolle for at sikre gennemsigtig og inklusiv inddragelse af alle berørte parter i gennemførelses-, overvågnings- og rapporteringsaktiviteter.

Kommissionen har også styrket **lokale kapacitetsopbygnings- og netværksinitiativer** ved at støtte:

- **etablering af venskabsbånd mellem lokale myndigheder** (under den tværnationale kampagne "for romaer, med romaer")⁸
- **fælles programmer**⁹ med Europarådet, der har til formål at investere i rådgivning, struktureret dialog og kapacitetsopbygning, som involverer romasamfund og lokale myndigheder
- **tværnationalt netværkssamarbejde** mellem myndigheder på nationalt og lokalt plan samt NGO'er, der arbejder for romaernes sag.

2.2. Bekæmpelse af forskelsbehandling og fjendtlighed over for romaer

I 2015 intensiverede Kommissionen indsatsen for at bekæmpe forskelsbehandling, segregering og fjendtlighed over for romaer, herunder hadefulde tale og hadforbrydelser. Som traktaternes vogter er det Kommissionens opgave at garantere, at lovgivning om bekæmpelse af forskelsbehandling som f.eks. **direktivet om ligebehandling uanset race eller etnisk oprindelse**¹⁰ gennemføres korrekt og håndhæves. Kommissionen indledte den anden overtrædelsesprocedure på grund af forskelsbehandling af romabørn i forbindelse med uddannelse¹¹ og fortsatte med at undersøge mistanker om forskelsbehandling inden for uddannelse og boliger i flere medlemsstater.

Kommissionen gik i dialog med medlemsstaterne med henblik på at sikre fuld og korrekt gennemførelse af **Rådets rammeafgørelse om bekæmpelse af racisme og fremmedhad**¹², efter at den fik beføjelse til at føre tilsyn med afgørelsens anvendelse. Kommissionen intensiverede endvidere indsatsen for at hjælpe medlemsstaterne med at træffe effektive

⁷ Netværket mødes to gange om året. Det blev etableret i 2012 med det formål at fremme gensidig læring og samarbejde om gennemførelse af nationale strategier for romaernes integration og yde støtte til Kommissionen i problemstillinger, der rejstes af kontaktpunkter. I tematiske arbejdsgrupper (som i øjeblikket fokuserer på tværnationalt samarbejde og romabørn) inden for netværket kan der gennemføres mere dybdegående drøftelser.

⁸ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/roma/for-roma-with-roma/index_en.htm.

⁹ Romed2- og Romact-programmerne.

¹⁰ Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse, EFT L 180 af 19.7.2000, s. 22.

¹¹ Slovakiet i april 2015. Den første overtrædelsesprocedure blev indledt i september 2014 mod Tjekkiet.

¹² 2008/913/RIA, EUT L 328 af 28.11.2008.

praktiske foranstaltninger mod hadefuld tale og hadforbrydelser. Den indledte drøftelser med IT-virksomheder, medlemsstaterne og civilsamfundet for at sikre, at ulovlig hadefuld tale hurtigt blev fjernet fra internettet, og for at fremme udviklingen af modfortællinger.

Kommissionen lancerede den tværnationale oplysningskampagne "**for romaer, med romaer**". Den har til formål at bekæmpe romafjendtlige stereotyper ved at samarbejde med medier, fremme kulturel forståelse, tilrettelægge tegnekonkurrencer i skoler og støtte venskabsprojekter mellem lokale myndigheder.

I 2015 offentliggjorde Kommissionen tre referencedokumenter med det formål at støtte medlemsstaterne i deres indsats for at bekæmpe forskelsbehandling og segregering:

- En **vejledning i, hvordan** de europæiske struktur- og investeringsfonde 2014-2020 kan anvendes til at **bekæmpe uddannelsesmæssig og fysisk segregering**, hvor eksperter giver de mest berørte medlemsstater rådgivning med hensyn til gennemførelse¹³.
- En **Kend dine rettigheder-brochure** med vejledning i, hvordan en påstand om forskelsbehandling fremsættes, og hvor der i et enkelt sprog gøres rede for ofrenes rettigheder. Brochuren har til formål at forbedre håndhævelsen af ligestillingsdirektiver og styrke bevidstheden om rettigheder¹⁴.
- **Den europæiske værktøjskasse for skoler**, som indeholder eksempler på god praksis inden for uddannelse, herunder praksis for målrettet støtte til romabørn og arbejde med romafamilier¹⁵.

Kommissionen støttede kraftigt **Europa-Parlamentets beslutning¹⁶ om international romadag – romahad i Europa og EU's anerkendelse af mindedagen for folkedrabet på romaerne under Anden Verdenskrig**. Kommissionen finansierede inden for rammerne af sit Europa for Borgerne-program projekter til minde om folkedrabet på romaerne, og den støttede lokale, nationale og tværnationale projekter vedrørende romaernes integration og bekæmpelse af forskelsbehandling af romaer inden for rammerne af programmet for rettigheder, ligestilling og unionsborgerskab.

3. Situationen med hensyn til romaernes integration i medlemsstater

I tillæg til den økonomiske og finansielle krise har flygtningekrisen stillet medlemsstaterne over for en udfordring uden fortilfælde. De offentlige myndigheder er under pres for at imødekomme nyankomne flygtninges behov, samtidig med at de skal imødekomme behovene hos deres egne udsatte romaborgere og EU- eller tredjelandstatsborgere af romaoprindelse, som opholder sig på deres område. På trods af de udfordringer, som integrationen af disse samfund giver, bør medlemsstaterne ikke prioritere den ene gruppe frem for den anden. En afbalanceret tilgang, som forener alle integrationsbehov med gensidigt understøttende og koordinerede tiltag, er påkrævet.

Denne vurdering er baseret på oplysninger indgivet af medlemsstaterne suppleret af input fra civilsamfundet. I arbejdsgruppen vedrørende indikatorer for integration af romaer (som koordineres af Agenturet for Grundlæggende Rettigheder og har deltagelse af 17 medlemsstater og Kommissionen) blev det ydet en indsats for at udvikle en fælles ramme for indikatorer for integration af romaer. Processen har udmøntet sig i en detaljeret skabelon til rapportering om iværksatte foranstaltninger, men der er behov for yderligere arbejde med en ramme for indikatorer for integration af romaer, som kan bruges til at kæde foranstaltninger sammen med input og resultater. Den skabelon, der skulle anvendes til dette års rapport,

¹³ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/thematic_guidance_fiche_segregation_en.pdf.

¹⁴ http://ec.europa.eu/justice/discrimination/files/rights_against_discrimination_web_en.pdf.

¹⁵ <http://www.schooleducationgateway.eu/en/pub/resources/toolkitsforschools/general.htm>.

¹⁶ 15.4.2015, 2015/2615(RSP).

voldte nogle medlemsstater problemer. Kommissionen vil arbejde for at udvikle en brugervenlig rapporteringsramme, som er tæt forbundet med rammen for indikatorer.

3.1. Horisontale foranstaltninger

Forskelsbehandling er stadig udbredt i hele EU og findes i alle samfund og inden for alle centrale områder. Dette bekræftes af resultaterne af den nylige Eurobarometerundersøgelse¹⁷ og feedback fra civilsamfundet. Medlemsstaterne fokuserer på fremme af tværkulturel dialog og information om romaernes historie og kultur, herunder folkedrabet på romaer. Nogle af medlemsstaterne har allerede indført dette i deres læseplaner i skolerne. Det er vigtigt at bekæmpe forskelsbehandling af romaer ved at uddanne børn og sætte uddannelse i dette bredere perspektiv. Nogle medlemsstater har iværksat uddannelsesaktiviteter, der er målrettet mod embedsmænd og tjenesteudbydere, og som har til formål at bibringe dem den tværkulturelle forståelse, der er nødvendig i deres arbejde med romaer. Nogle gennemfører også kampagner mod hadforbrydelser. Alle disse foranstaltninger er vigtige for at fremme ligestilling. Medlemsstaterne opfordres til at videreudvikle dem.

På trods af denne indsats ses der imidlertid ingen reelle forbedringer i virkeligheden. Der er derfor behov for en mere systematisk tilgang, og medlemsstaterne opfordres på det kraftigste til at udvise større politisk vilje til at bekæmpe forskelsbehandling. **Fjendtlighed over for romaer er en særlig form for racisme**, som er tæt forbundet med dybt forankrede stereotyper og stigmatisering af romaer, er stigende. Dette hænger sammen med den stigende radikaliserings og ekstremisme i EU. Det er afgørende, at offentlige myndigheder tager afstand fra racistiske og fremmedfjendske ytringer, der er målrettet mod romaer, og effektivt kriminaliserer **romafjendsk retorik, hadefuld tale og hadforbrydelser**. Det er vigtigt at indse, at enhver tøven i denne sammenhæng bidrager til accepten af intolerance i samfundet.

Selv om nogle medlemsstater har truffet foranstaltninger for at udrydde forskelsbehandling og segregering af romaer ved at vedtage lovgivning om inklusion – især på uddannelsesområdet for at fremme romabørns adgang til almindelig uddannelse¹⁸ – forekommer der stadig udelukkelse fra arbejdsmarkedet og segregering inden for uddannelse og boliger. Medlemsstaterne bør derfor også yde en større indsats for at **sikre effektiv og reel håndhævelse af lovgivningen om bekæmpelse af forskelsbehandling** med henblik på effektivt at udrydde alle former for forskelsbehandling og segregering.

De fleste medlemsstater har indberettet foranstaltninger vedrørende fremme af romaers deltagelse, men **der er behov for yderligere fokus på unge romaer. Romabørnenes situation vækker stadig særlig bekymring.** Nogle medlemsstater har gennemført foranstaltninger til bekæmpelse af chikane og mobning. Men udelukkelsen fortsætter. I nogle medlemsstater hænger dette sammen med manglende registrering og identitetsdokumenter, lav deltagelse i førskoleuddannelse og -pasning og højere skolefrafaldsprocenter.

---

¹⁷ Særnummer Eurobarometer 437 (2015).

¹⁸ BG, CZ og SK.

Foranstaltninger anbefalet af Rådet	Medlemsstater, der har rapporteret en foranstaltning
Sikre, at direktivet om ligebehandling uanset race eller etnisk oprindelse håndhæves effektivt og praktisk	BE, BG, CZ, DE, FI, HR, IT, LT, SI, SK og UK
Gennemføre indslusningsforanstaltninger både regionalt og lokalt	ES, HR og SK
Påse, at tvangsudsættelser fuldt ud er i overensstemmelse med EU-retten og andre internationale forpligtelser på menneskerettighedsområdet	-
Gøre romasamfundene og offentligheden opmærksom på fordelene ved romaernes integration	AT, ES og LV
Skabe øget opmærksomhed i offentligheden om samfundenes forskellighed og gøre offentligheden mere forestående over for inklusion af romaer	AT, DE, ES, LV, PT, SI og SK,
Bekæmpe negativ retorik om romaer og hadefulde tale	AT, DE, ES, HR, SE og SK
Bekæmpe flere former for forskelsbehandling af romabørn og -kvinder	AT, CZ, DE, ES, HR, HU, PT, SE, SI og SK
Bekæmpe vold, herunder vold i hjemmet, mod kvinder og piger	AT, DE, EL, ES, FI, HR, HU og UK
Bekæmpe menneskehandel	AT, BG, HR, HU og IT
Bekæmpe ægteskab med mindreårige og tvangsægteskaber og tiggeri, der involverer børn	SI
Støtte romaernes aktive borgerskab ved at fremme deres sociale, økonomiske, politiske og kulturelle deltagelse i samfundet	AT, BE, BG, CZ, DE, ES, FI, HR, HU, LT, LV, PT, SE, SI, SK og UK
Fremme uddannelse og beskæftigelse af kvalificerede rådgivere	BE, BG, CZ, ES, HR, PT og SI
Øge romaernes bevidsthed om deres rettigheder	AT, DE, ES og HR
Andet	BE, BG, FR, HU, HR, IT, LV PT og UK

Romakvinder er primært omhandlet i generelle foranstaltninger. Eftersom de udsættes for flere former for forskelsbehandling (vold, menneskehandel, ægteskab med mindreårige og tvangsægteskaber og tiggeri, der involverer børn), bør de imidlertid også være omfattet af mere målrettede foranstaltninger, der indgår i en kønsspecifik strategisk tilgang, som også tager hensyn til børn. Der mangler generelt foranstaltninger på disse områder, selv om der er tegn på, at menneskehandel med romaer til disse formål er stigende¹⁹.

Medlemsstaterne bør i højere grad tage fat om romaernes særlige situation ved hjælp af en kombination af generelle og målrettede foranstaltninger, som kan sikre deres effektive og lige adgang til rettigheder og generelle tjenester.

3.2. Uddannelse

Medlemsstaterne har stadig størst fokus på uddannelse i deres integrationsforanstaltninger. De fleste medlemsstater har indberettet foranstaltninger vedrørende førskoleuddannelse og -pasning, skolefrafald, inklusiv uddannelse og individualiseret støtte. Mange medlemsstater har vedtaget strategier mod skolefrafald, men de er ikke specifikt målrettet mod romaer, som stadig er overrepræsenteret i den gruppe, der tidligt forlader skolen. Der er betydeligt fokus på fremme af adgangen til og kvaliteten af tidlig uddannelse, hvilket hjælper med at forhindre senere skolefrafald og forbedre uddannelsesresultaterne. Der er i de senere år sket et tydeligt positivt paradigmeskift, hvor den afgørende betydning af tidlig uddannelse anerkendes. Dette ses af de voksende midler, der

¹⁹ Europol: Situation Report – Trafficking in human beings in the EU.

afsættes til opførelse af børnehaver, og lovgivningsændringer i flere medlemsstater, som indfører eller udvider obligatorisk førskoleundervisning²⁰.

Foranstaltninger anbefalet af Rådet	Medlemsstater, der har rapporteret en foranstaltning
Fjerne enhver opdeling på skolen	BE, BG, ES, IE, IT, RO, SI og SK
Afskaffe enhver uhensigtsmæssig anbringelse på specialskoler	BG, CZ og SK.
Mindske skolefrafaldet	AT, BE, BG, CY, DE, ES, FI, FR, HR, HU, IT, RO, SE, SK og UK
Øge adgangen til og kvaliteten af førskoleuddannelse og -pasning	AT, BG, CZ, ES, FI, HR, HU, IT, PL, RO og SK
Yde individualiseret støtte	AT, CZ, DE, ES, HR, IT, LT, LV, PL, RO, SK og UK
Fremme inklusive og skræddersyede undervisnings- og læringsmetoder	AT, BG, CY, CZ, DE, ES, HR, HU, LV, PT, RO, SI, SK og UK
Tilskynde til større forældreinddragelse og forbedre læreruddannelsen	AT, BE, BG, CY, DE, ES, FI, IT, LV, SI og SK
Fremme romaernes deltagelse på gymnasiale og videregående uddannelse	AT, BG, CZ, DE, ES, FI, HR, HU, PL og UK
Udvide adgangen til at få en ny chance i skolen og voksenuddannelse	UK, BG, CY, DE, ES og SI
Andet	BE, CZ, ES, FI, DE, HR, HU, IT, LT, LV, RO, SI, SK og UK

En nylig positiv tendens er foranstaltninger til fremme af inklusiv uddannelse og individualiseret støtte til børn i den almindelige skole, som har til formål at forebygge anbringelse i specialskoler på grundlag af social baggrund. Lovgivning om inklusion, som er blevet styrket i flere medlemsstater, skal ledsages af effektive gennemførelsesforanstaltninger. Egentlig overvågning, bæredygtig finansiering og relevant læreruddannelse skal sikres for at opnå håndgribelige resultater. Der skal lægges mere vægt på at tilbyde en ny chance i skolen og voksenuddannelse og lette overgangen mellem uddannelsesniveauer, herunder videregående uddannelse. Gennemførelsen af aktive indslusningsforanstaltninger, som sikrer uddannelse af god kvalitet til romabørn i almindelige skoler, bør prioriteres. Uddannelsesprogrammer bør tage udgangspunkt i reelle arbejdsmarkedsbehov, så beskæftigelsesudsigterne effektivt forbedres.

3.3. Beskæftigelse

Romaers deltagelse i arbejdsmarkedet er stadig svag. Medlemsstaterne har prioriteret generelle foranstaltninger for ledige, herunder uddannelse og jobtilskud til langtidsledige. Medlemsstaterne tilbyder også aktivering/offentlige job og foranstaltninger til personer med indvandrerbaggrund, som dog ikke har væsentlig indvirkning på romaer. De fleste medlemsstater har oplyst, at de støtter erfaring i det første job, erhvervsuddannelser, oplæring på arbejdspladsen, livslang læring og udvikling af færdigheder. Flere medlemsstater har iværksat initiativer vedrørende adgang til generelle offentlige arbejdsformidlinger og selvstændig erhvervsvirksomhed eller iværksætterkultur. På trods af alle disse foranstaltninger er romaer stadig den mest underrepræsenterede gruppe på arbejdsmarkedet. Lave uddannelses- og færdighedsniveauer og udbredt forskelsbehandling forklarer de dårlige beskæftigelsesresultater. Aktivering og offentligt arbejde har muligvis forbedret beskæftigelsesstatistikkerne, men i stedet for at bygge bro til det åbne arbejdsmarked har de

²⁰ BG, CZ, HU og FI

haft en fastlåsningseffekt, hvor deltagerne fastholdes i lavindkomstjob af lav kvalitet, som er utilstrækkelige til at bryde ud af fattigdom.

Foranstaltninger anbefalet af Rådet	Medlemsstater, der har rapporteret en foranstaltning
Støtte erfaring i det første job, erhvervsuddannelser, oplæring på arbejdspladsen og livslang læring	AT, BE, BG, DE, EL, ES, FI, HR, HU, IT, LT, LV, PL, PT, SI, SK og UK
Støtte selvstændig erhvervsvirksomhed og iværksætterkultur	AT, BE, BG, ES, HR, HU, LT, SI og SK
Sikre lige adgang til generelle offentlige arbejdsformidlinger med fokus på personlig vejledning	AT, BE, BG, DE, ES, FR, HR, HU, IT, LV, PT, SE, SI og SK
Fjerne forhindringer, herunder forskelsbehandling, for (gen)indtræden på arbejdsmarkedet.	AT, FI, DE, ES, HR, HU, LT, SK og UK
Andet	BE, CZ, EL, HU, LT, PT, RO og SK

Der er et klart behov for altomfattende, skræddersyede tilgange. Innovative foranstaltninger, som fremmer sociale virksomheder og iværksætterkultur blandt romaer, incitament til arbejdsgivere, kontakt med private arbejdsgivere, målretning mod romaer under ungdomsgarantien og fremme af sociale hensyn i offentlige indkøb, bør udnyttes bedre, og det samme gælder integrerede aktive inklusionstilgange. Det er også afgørende, at alle foranstaltningernes indvirkning på romaernes beskæftigelse nøje overvåges. Kampen mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet bør også intensiveres, og der bør sikres et tættere samarbejde med arbejdstilsynet. Bevillinger under Den Europæisk Socialfond bør mobiliseres fuldt ud med henblik på at sikre, at foranstaltningerne er effektive og bæredygtige gennem integreret og personlig støtte. Muligheder under Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne bør også udnyttes fuldt ud med henblik på at fremme romaers beskæftigelse i landdistrikter, hvor de fleste romaer bor.

3.4. Sundhed

Håndtering af de uligheder på sundhedsområdet, som romaer udsættes for, er stadig en uløst udfordring, især i de dårligst stillede områder. De fleste medlemsstater har indberettet foranstaltninger, der fremmer adgangen til sundhedsvæsenet og fokuserer på forebyggende og beskyttende foranstaltninger, herunder især vaccination af børn, familieplanlægning og styrket sundhedsbevidsthed. De samarbejder også med NGO-sektoren. For nogle romaer er adgangen til sundhed imidlertid begrænset, fordi de ikke er registreret og ikke er dækket af sundhedsforsikring. Der er behov for en yderligere indsats for at nå ud til disse sårbare mennesker, herunder gennem deres deltagelse i initiativer på sundheds- og socialområdet. Oplysningskampagner målrettet mod sundhedspersonale og romaer bør også gennemføres i alle medlemsstater.

Foranstaltninger anbefalet af Rådet	Medlemsstater, der har rapporteret en foranstaltning
Fjerne enhver hindring for adgang til sundhedsvæsenet	AT, BE, BG, CZ, DE, ES, FI, FR, HU, LT, PL, RO, SE, SI, SK og UK
Forbedre adgangen til lægeundersøgelser, før- og efterfødselspleje, familieplanlægning osv.	AT, BG, DE, ES, IT, PL, SI og SK
Forbedre adgangen til gratis vaccinationsordninger, der er rettet mod børn og de mest udsatte grupper og områder	AT, BE, BG, DE, ES, HU, PL, RO, SI og SK
Fremme sundhedsbevidsthed	AT, BG, CZ, DE, ES, FI, HR, HU, IT, PL, SI og SK
Andet	BE, BG, EL, ES, FI, HR, IT, LT, PL og SK

3.5. Bolig

De vigtigste boligudfordringer, dvs. bekæmpelse af segregering og forebyggelse af tvangsudsættelser, blev ikke løst tilstrækkeligt²¹. Flere medlemsstater har indberettet foranstaltninger vedrørende fremme af lige adgang til sociale boliger, mens andre har indberettet foranstaltninger vedrørende bekæmpelse af segregering. Begge områder er vigtige for yderligere fælles og robuste tiltag, eventuelt finansieret via EU-midler. Anvendelse af de europæiske struktur- og investeringsfonde (ESI-fonde) til formål, der fører til (yderligere) segregering bør undgås. Bekæmpelse af segregering kræver en langsigtet tilgang. Forudsætninger for vellykket desegregering eller indslusning omfatter:

- målretning mod regioner, som halter bagud, og udsatte regioner
- koordinering mellem interessenter og inddragelse af de berørte romasamfund i gennemførelsen
- kombination af infrastrukturudvikling og udvikling af menneskelige ressourcer og uddannelse
- lovliggørelse af boliger
- iværksættelse af forberedende og ledsagende foranstaltninger
- tilbud om passende boliger i et integreret miljø
- forankring af desegregering i en integreret tilgang.

Foranstaltninger anbefalet af Rådet	Medlemsstater, der har rapporteret en foranstaltning
Fjerne enhver form for segregering i byerne og fremme indslusning	CZ, HU, ES, IT og RO
Fremme ikkediskriminerende adgang til sociale boliger	AT, BE, BG, CZ, DE, ES, FI, FR, IT, SK og UK
Stille campinglejre til rådighed for ikkefastboende romaer	AT, BE, FR og UK
Sikre adgang til det offentlige forsyningsnet	ES, HR, RO og SI
Andet	AT, BE, BG, CZ, ES, HR, HU, IT, LT, PL, PT, RO og SK

Nogle af de berørte lande har også truffet foranstaltninger vedrørende en anden prioritet, der fremhæves i EU-rammen og henstillingen: at stille campinglejre til rådighed for ikkefastboende romaer, som står i et rimeligt forhold til lokale behov. Adgang til det offentlige forsyningsnet bør sikres af alle de berørte medlemsstater med henblik på at forbedre romaernes levevilkår.

3.6. Strukturelle foranstaltninger

Der er taget positive skridt for at styrke de nationale kontaktpunkter for romaers arbejde og institutionelle kapacitet, men deres mandat og ressourcer varierer stadig betydeligt. Mange af dem er ikke kun involveret i koordineringen af relevante politikker, men også i deres udformning og revision. Mange var aktivt involveret i tilpasningen af politiske prioriteter til den tilgængelige finansiering for programmeringsperioden 2014-2020²². De medvirkede med deres indsats til udvælgelsen af den socioøkonomiske integration af

²¹ Internationale menneskerettighedsorganisationer og civilsamfundet har i løbet af 2015 skabt opmærksomhed omkring en række tvangsudsættelser, der fandt sted i flere medlemsstater. Se f.eks. <http://www.coe.int/en/web/commissioner/-/european-countries-must-stop-forced-evictions-of-roma>. I de fleste tilfælde blev der ikke tilbudt alternative sociale boliger, og i nogle tilfælde blev børn fjernet fra deres familier.

²² Oplysninger om ESI-fonde: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/. Oplysninger om styrket partnerskab inden for planlægning, gennemførelse og overvågning af ESI-finansiering: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/e/european-code-of-conduct.

marginaliserede romasamfund til en specifik investeringsprioritet under driftsprogrammerne. Dette sikrede bæredygtig finansiering af foranstaltninger til integration af romaer indtil 2020.

Nogle nationale kontaktpunkter for romaer samarbejder tæt med lokale myndigheder og yder metodemæssig støtte til udvikling af lokale handlingsplaner, og de samarbejder med repræsentanter for civilsamfundet, som arbejder for romaernes sag. Deres synlighed over for alle interessenter er voksende. Der er imidlertid behov for forbedring, navnlig med hensyn til **samarbejde med lokale myndigheder, civilsamfundet og især den private sektor om gennemførelsen**. Ifølge medlemsstaternes rapporter gennemfører nationale offentlige myndigheder de fleste af de indberettede foranstaltninger, især inden for uddannelse og sundhed, mens lokale myndigheder typisk er ansvarlige for gennemførelsen af foranstaltninger vedrørende boliger og beskæftigelse. Civilorganisationer er mest aktive på sundhedsområdet efterfulgt af uddannelse, men deres partnerskab i gennemførelsen inden for alle relevante områder bør fremmes. Den private sektors potentielle rolle er generelt ikke undersøgt.

I mange medlemsstater er der etableret samarbejde mellem kontaktpunkter og **ligestillingsorganer**²³. Begge aktører bidrager til politikker og yder støtte, hvor det er relevant. Der er stadig behov for at øge de menneskelige og finansielle ressourcer til begge med henblik på at forbedre deres samarbejde og gøre det mere effektivt.

Betydningen af **tværnationalt samarbejde** anerkendes i stigende grad, og det praktiseres og fremmes af berørte parter på alle niveauer. Udveksling af bedste praksis finder sted mellem myndigheder på nationalt plan (f.eks. EURoma-netværket, som samler kontaktpunkter og forvaltningsmyndigheder for at forbedre anvendelsen af ESI-fonde til inklusion af romaer) og på kommunalt plan (f.eks. under EU-strategien for Donauområdet). Der er indgået bilaterale nationale aftaler (f.eks. Frankrig-Rumænien og Sverige-Rumænien) med det formål at intensivere det tværnationale samarbejde om romaernes integration. Tværnationalt samarbejde på lokalt plan omfatter også integration af romaer (f.eks. under Eurocities' roma-taskforce eller den nye komponent i Romact-programmet til støtte for kapacitetsopbygning og tværnationale samarbejdsaktiviteter, der har til formål at bistå lokale myndigheder). En række positive eksempler på samarbejde mellem kommuner i Vest- og Østeuropa har fokus på levering af tjenester til romaer, herunder på uddannelsesområdet (f.eks. Glasgow og Oslo med Belfast, Arad, Craiova og Timisoara) og beskæftigelse (f.eks. Ghent med Glasgow, Athen og Malmø).

Medlemsstaterne har truffet foranstaltninger for at udvikle **overvågningen** af nationale strategier for romaernes integration. ESIF-kravet om stærke overvågningsmetoder spiller en vigtig rolle for forbedringen af evalueringen af indvirkningen af foranstaltninger til integration af romaer. Der er alligevel behov for en yderligere indsats for at muliggøre en vurdering af resultaterne af de indberettede målrettede og generelle foranstaltninger vedrørende romaer, herunder deres indvirkning på segregeringstendenser, romaernes uddannelses- og beskæftigelsesniveau, og adgang til boliger og sundhedsvæsen i et integreret miljø. Til dette formål vil Agenturet for Grundlæggende Rettigheder fortsætte arbejdet med at udvikle indikatorer for romaernes integration, som kan anvendes til at udvikle rapporteringsmetoden ved at samle input fra alle relevante interessenter. Overvågningen af foranstaltninger til integration af romaer bør i højere grad samstemmes gennem tættere koordinering af kontaktpunkter og ESI-fondenes forvaltningsmyndigheder med henblik på at sikre, at midlerne når frem til romaerne.

---

²³ Organer etableret under EU's ligestillingsdirektiver (2000/43/EF, 2004/113/EF og 2006/54/EF).

3.7. Finansiering

I sin meddelelse fra 2015 præsenterede Kommissionen de muligheder, der er tilgængelige i programmeringsperioden 2014-2020. Medlemsstaternes bredere budgettildelinger til social inklusion og bekæmpelse af fattigdom og forskelsbehandling er anført for hvert enkelt land i arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene. Det bør bemærkes, at 12 medlemsstater²⁴ under deres bredere budgettildelinger til social inklusion har valgt den nye investeringsprioritet, der tillader **udtrykkelig, men ikke eksklusiv målretning mod romaer**, og tildelte i alt 1,5 mia. EUR til denne prioritet. Flere andre ESIF-investeringsprioriteter har angiveligt bidraget til inklusion af romaer²⁵.

Med hensyn til **national offentlig finansiering** går de fleste investeringer – blandt de centrale politiske områder – til uddannelse og boliger, og meget færre investeringer går til beskæftigelse og endnu minder til sundhed. Den indberettede finansiering til horisontale og strukturelle foranstaltninger er ubetydelig. Med hensyn til **ESI-fonde** og i overensstemmelse med de landespecifikke henstillinger under det europæiske semester er inklusiv (herunder førskole-) uddannelse og beskæftigelse de to primære investeringsområder, men også boliger modtager betydelige midler. Det beløb, der tildeles sundhedsinvesteringer, er meget lavere. Inden for horisontale og strukturelle foranstaltninger modtager beskyttelse af kvinder og børn og bekæmpelse af forskelsbehandling flest midler, især fra ESI-fondene.

Flere medlemsstater har foretaget en **kortlægning af romasamfund** ved at introducere etniske eller socioøkonomiske indikatorer (dvs. udsatte/segregerede boligkvarterer, mest udsatte personer, fattigdomskort osv.) med det formål at forbedre målretningen og tildelingen af ESI-fonde til integration af romaer.

4. Udvidelsen

Integration af romaer er stadig en central prioritet i udvidelsesprocessen. Kommissionen samarbejder tæt med Vestbalkanlandene og Tyrkiet og overvåger gennemførelsen af forpligtelserne. Der ydes en vigtig indsats under instrumentet til førtiltrædelsesbistand (IPA II) til integrationsprogrammer for romaer på nationalt og regionalt plan. Situationen for de fleste romasamfund vækker imidlertid stadig bekymring. Vedtagelse af lovgivning eller politiske dokumenter er ikke nok. Der bør tildeles tilstrækkelige budgetmidler på nationalt plan til gennemførelse af integrationsforanstaltninger, idet der lægges særlig vægt på lokal gennemførelse. Romasamfund skal inddrages fuldt ud i planlægning, gennemførelse og overvågning. Årtiet for romaernes inddragelse²⁶ sikrede, at integration af romaer kom på den politiske dagsorden. I fasen efter dette årti bør fokus rettes mod opnåelsen af målbare resultater i marken, som klart mindsker kløften mellem romaer og ikke-romaer, og som lægger særlig vægt på prioriterede områder (uddannelse, beskæftigelse, sundhed, boliger og civil dokumentation) og på tværgående områder såsom køn og fjendtlighed over for romaer. Politikker for romaernes integration skal styrkes på baggrund af den nylige flygtningekrise. En betydelig andel af de hjemvendte til Vestbalkanlandene, som nu er udpeget som sikre oprindelseslande, er romaer.

²⁴ AT, BE, BG, CZ, ES, FR, EL, HU, IT, PL, RO og SK.

²⁵ F.eks. under Den Europæiske Socialfond: nedbringe antallet af unge, som forlader skolen før tid, og fremme lige adgang til førskoleundervisning og undervisning på primær- og sekundærtrinnet af høj kvalitet eller bekæmpe alle former for forskelsbehandling og fremme af lige muligheder. Under Den Europæiske Fond for Regionaludvikling: investering i social-, sundheds- eller uddannelsesinfrastruktur og støtte til fysisk, økonomisk og social genopbygning af dårligt stillede lokalsamfund.

²⁶ <http://www.romadecade.org/>.

5. Konklusioner og vejen frem

Der er indført retlige, politiske og finansielle instrumenter på europæisk plan. Medlemsstaterne har etableret koordineringsstrukturer, truffet målrettede og generelle foranstaltninger til opfølgning af Rådets henstilling og tildelt finansiering. I vurderingen er der udpeget **visse positive tendenser**, eksempelvis det voksende fokus på førskoleuddannelse, den nye sammenhæng mellem de politiske prioriteter for integration af romaer og anvendelsen af ESI-fondene for 2014-2020 og den rolle, som de nationale kontaktpunkter for romaer spiller i forbindelse med planlægningen af denne finansiering. Denne indsats har dog ikke været tilstrækkelig til at forhindre yderligere forringelse af romaernes levevilkår og udbredt fjendtlighed blandt flertalsbefolkningen. Der er konstateret **alvorlige flaskehalse** i bekæmpelsen af forskelsbehandling af romaer, især bolig- og uddannelsesmæssig segregering og forhindring af tvangsudsættelser. Der er endnu ikke taget fat om sikring af lokalt engagement og lokal gennemførelse. Samarbejdet med civilsamfundet og den private sektors engagement i gennemførelsen er stadig utilstrækkeligt. Redegørelse for indvirkningen af integrationsindsatsen i marken bør også forbedres.

Medlemsstaterne bør sikre **fornyset politisk forpligtelse over for integration af romaer**, så de gennemførte retlige, politiske og finansielle instrumenter udnyttes fuldt ud til at skabe håndgribelige resultater blandt romaerne. **Lokal gennemførelse er af afgørende betydning.**

Kommissionen opfordrer medlemsstaterne til at tage fat om følgende presserende prioriteter:

- **Håndhævelse af lovgivning om bekæmpelse af forskelsbehandling, racisme og fremmedhad** og garantier på nationalt og lokalt plan ved at:
  - overvåge, bekæmpe, indberette og indføre sanktioner mod forskelsbehandling af romaer på alle politiske områder
  - kriminalisere offentlig tilskyndelse til vold eller had på grund af race eller etnisk oprindelse
  - bekæmpe menneskehandel med kønsspecifikke foranstaltninger, som også tager hensyn til børn
  - målrette oplysningskampagner og kampagner til bekæmpelse af forskelsbehandling mod flertalsbefolkningen og centrale interessenter med henblik på at fremme en forståelse af den økonomiske nødvendighed af og de gensidige fordele ved inklusion af romaer.
- **Forebyggelse af tvangsudsættelser på grund af etnisk oprindelse** ved at sikre, at udsættelser finder sted med fuld respekt for de grundlæggende rettigheder og med tilbud om passende alternative boliger til udsatte familier for at undgå hjemløshed og yderligere eksklusion, og ved at undersøge muligheder under ESI-fondenes investeringer for at forbedre romaernes boligsituation.
- **Fjernelse af segregering inden for uddannelse og boliger** i overensstemmelse med Kommissionens vejledning gennem lovgivning, herunder politisk reform, uddannelse af lærere, udbredelse af inklusive metoder og udtrykkelige indslusningsforanstaltninger kombineret med målrettet støtte med det formål at fjerne alle hindringer for adgang, gennem fuld udnyttelse af muligheder under ESI-fondene.
- **Indførelse af garantier og målrettede foranstaltninger for at sikre, at generelle tiltag effektivt når ud til romaer**, navnlig inden for beskæftigelse og sundhed.
- **Udvidelse og opskalering af initiativer i mindre skala**, som har opnået gode resultater, ved hjælp af fondene for 2014-2020.
- **Videreudvikling af metoder til dataindsamling, overvågning og rapportering** for at opfylde forventningerne om ansvarlig redegørelse for anvendelsen af offentlige midler og

sikre, at indvirkningen af målrettede og generelle foranstaltninger vedrørende romaer vurderes og fører til politisk læring og revision.

- **Fuld udnyttelse af nationale romaplatforme for at sikre inklusiv inddragelse af alle interessenter** i gennemførelse, overvågning, rapportering og politikrevision, fremme udveksling, evaluering og overførsel af god praksis, opbygge partnerskaber og i højere grad mobilisere romasamfund, lokale myndigheder, civilsamfundet og den private sektor.

Kommissionen vil fortsat støtte medlemsstaterne, sikre det nødvendige engagement i inklusion af romaer på europæisk plan og udnytte alle tilgængelige midler til at fremme dialog og samarbejde. **Kommissionens centrale prioriteter omfatter følgende:**

- **iværksættelse af foranstaltninger for at sikre fuld håndhævelse af lovgivningen om bekæmpelse af forskelsbehandling og bekæmpe fjendtlighed over for romaer** ved at udnytte de tilgængelige retlige instrumenter
- **støtte nationale romaplatforme** for at fremme inklusiv inddragelse af alle interessenter på nationalt plan
- støtte medlemsstaternes indsats for at integrere romaer ved at **fremme udveksling, samarbejde og målrettede tematiske drøftelser inden for netværket af nationale kontaktpunkter for romaer**
- sikre **dialog på højt niveau og politiske retningslinjer** ved at forfølge bilaterale overvågningsmissioner og inddrage national og lokale myndigheder samt civilsamfundet
- fremme deltagelse og dialog på europæisk plan mellem alle interessenter under den opdaterede **europæiske platform for inklusion af romaer**
- **støtte kapacitetsopbygning hos lokale myndigheder og i civilsamfundet** for at fremme deres aktive mobilisering
- **udvikle en strategisk tilgang til integration af romaer for tiden efter 2020** i lyset af den mulige revision af Rådets henstilling i 2019, som omhandler de tilbageværende kløfter mellem romaer og ikke-romaer inden for uddannelse, beskæftigelse, sundhed og boliger, bekæmpelse af forskelsbehandling og løbende overvejelser vedrørende evalueringen af EU-rammen for de nationale strategier for romaernes integration.